

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto\$6.00
Za pol leta\$3.00
Za New York celo leto\$7.00
Za inozemstvo celo leto\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 21. — ŠTEV. 21.

NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 26, 1921. — SREDA, 26. JANUARJA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

ITALIJA IN NJENI INDUSTRIJALNI DELAVCI

ITALIJA HOČE PONUDITI DELAVCEM GLAS PRI KONTROLIRANJU TVORNIC. — GIOLITTI JE SEŠTAVIL TOZADEVNO PREDLOGO. — UGLEDNI ANGLEŠKI LIST DAILY CHRONICLE O RAPALSKIM POGODBI.

Rim, Italija, 25. januarja. — Predloga, katero bo ministrski predsednik Giolitti kmalu predložil italijanskemu parlamentu in s glasno s katero bodo delavci dobili delež pri upravi industrijskih podjetij, določa, da izvolijo uslužbeni v vsaki industriji narodni svet, sestavljen iz devetih članov. Vsaka politična ali sindikalistična organizacija delavcev bi bila zastopana v narodnem svetu po enem ali več članih, v razmerju s članstvom dotične organizacije. — Tako izjavlja list "Tempo".

Vzdihe olajšanja je bilo čuti v angleških in francoskih diplomatskih krogih vsprico novice, da je bila podpisana pogodba v Rapalu, s katero sta Italija in Jugoslavija rešili jadranski spor. D'Annunzio je odšel z Reke, a z njegovim vplivom je še vedno treba računati in ker je pustila uravnava tega moža v "zrak", so marsikateri zunanji opazovalci mnenja, da ni bila izgovorjena še zadnja beseda. Casmikarska poročila javljajo, da so pristaji d'Annunzio skrajno ogorčeni, kajti kljub "navideznoštim" so dobili Jugoslavlani številne koncesije pod reško konstitucijo ter "navidezno neodvisnost" Reke. Vazen del pristanišča je ostal v rokah Jugoslovancev, — pravijo ti d'Annunziojevi, — in jugoslovansko ozemlje vključuje Sušak, predmestje Reke. Nadalje čitamo, da sta bila d'Annunzio in Giolitti vedno smetna sovražnika in da se smatra rapalsko pogodbo za udarec, namenjen d'Annunziju. (Kaj se briga stari lisjak za mrčes, ki nosi ime Gabrijela d'Annunzia!) Nadalje se pritožuje oni del italijanskega časnika, ki je proti pogodbi, da je slednja izročila Jugoslovanom Črnozero. Ta določba je baje povzročila buren nastop v italijanski kraljevi družini, kajti kraljica Helena je bila proti temu, da seputi njene očeta, Nikito, na cedilo. Kralj Victor Emanuel, kateremu je Giolitti itak trn v peti, pa se ni drznil posredovati, ker bi s tem prekršil ustavne pravice. Vse, kar je mogel doseči, je bila ponudba letne penzije 300.000 lir za Nikito, a slednji te ponudbe do sedaj še ni sprejel. Londonski Daily Chronicle ni prav nič presenečen vsprico dejstva, da ima rapalska pogodba svoje nasprotnike tako v Jugoslaviji kot v Italiji. V Italiji so nasprotniki seveda d'Annunziojevi, v Jugoslaviji pa Slovenci, kajti vse koncesije Jugoslovancev so šle na stroške Slovencev, dočim so največ profitirali dalmatinski Hrvatje.

Ta list pa vendar upa, da bo pogodba obveljala vsprico splošne želje, da se uveljavljamir ter ustanovi prijateljske odnose med obema deželama.

Neki poročevalci londonskega Times v Santa Margherita de Ligure nam pripoveduje, da obsega pogodba, sklenjena dne 12. novembra v vili Spinola, devet členov, ki vsebujejo naslednje:

1. — Dolg člen, ki določa novo istrsko mejo, — z nekaterimi modifikacijami v prilog Jugoslovanom.
2. — Članek, ki se tiče Zadra. Mesto pripade Italiji obenem s predmestji Erito in Bocagnasso (?).
3. — Italiji pripadejo otoki Cres, Lušinj, Lagosta in Pelagruž.
4. — Italija in Jugoslavija priznavata neodvisnost reške države v notranjosti meja takozvanega Corpus separatum. Temu bo dodan opek pas ozemlja, ob obali do Matulj.
5. — Ta člen ugotavlja, da bo ozemlje Reke določeno po posebnih, sestavljenih iz jugoslovanskih in italijanskih delegatov. V slučaju nesporazuma bo odločal švicarski predsednik.
6. — Italijanci in jugoslovanski kraljevstvo bosta sklicala dva meseca po uveljavljanju pogodbe konferenco, sestavljeno iz izvedencev obeh dežel. Dolžnost e konference bo predložiti vladama obeh dežel predloge, tikajoče se ekonomskih in trgovskih stikov med obema deželama.
7. — Ta člen se peča z jamstvi za Italijane, živčee v Jugoslaviji. Vse pravice Italijanov, kot obstoječe pred 12. novembrom 1920, se bo respektilale. Absolutni italijanskih vsenčilšč bodo lahko izvajali svojo procesijo v Jugoslaviji.
8. — Obe vladi bosta v primernem času sklicali konvencijo, ko je cilj bo razvoj intelektualnih odnosov med obema narodoma.
9. — Dve kopiji pogodbe bosta sestavljeni ena v italijanskem, druga v srbo-hrvaškem jeziku in v slučaju razlike mnenj pri razlagi pogodbe, bo italijansko besedilo merodajno, ker je italijanski jezik znan vsem pooblaščenim, ki so podpisali pogodbo.

Med italijanskimi listi je Idea Nazionale v Rimu d'Annunziojevi misli ter pravi, da ne more pogodba pomenjati končne besede v zadevi, kajti v rokah Jugoslovancev so ostala pristanišča Šibenik, Split in Kotor ter večina dalmatinskih otokov. Stališče onih, ki so za pogodbo, je razvidno iz naslednjega ugotovila milanskega Corriere della Sera:

— Obdana z mejo gričev, ki so prav tako strašni kot je morje v viharju, je postala sedaj Italija kontinentalna Anglija. Njene najbolj vroče in najmanj upalne aspiracije so se izpolnile. Kako oddaljene so bile, je razvidno iz dejstva, da je njih uresničenje involviralo padec velikanskega cesarstva, starega tisoč let. Na zapadu ima Italija Francijo, ki gotovo ne meče poželjivih pogledov na Piemont, na istoku pa državo, ki je štirikrat manjša kot je bila Avstrija in ki slovesno priznava italijanske pravice do cele Istre, vsled česar je Italija od sedaj naprej vladarica svoje lastne usode. Tako se je zgodilo, da je Italija od danes naprej resnična velisila in to vsled svoje lastne moči, ne pa vsled milostnih koncesij evropskih velisil.

Poloficielni pariki Tempus prav, da ma Francija komaj kake interese v Jadranu, kjer pridejo v poštev le Italijani in Jugoslavlani, da preprečijo vlom. Kljub temu pa je Francija odkritostno vesela podpisane pogodbe v Rapalu in ta pogodba je v glavnem transakcija sredi poma med Londonskim paktom ter principom narodnosti. Goroste o Londonski pogodbi, pravi neki pisec v L'Europe Nouvelle, da je bila ta pogodba mojstrsko delo Metternichove politike ki je podaljšala vojno vsaj za eno leto ter jadransko krizo za najmanj dve leti. Če bi ne bilo tega ogražanja njih narodne enotnosti, bi avstrijski Jugoslavlani veliko bolj uspešno sodelovali s Čehi pri uničenju avstro-ograrske armade in monarhije v splošnem. Nočemo reči, da niso prispevali svojega poštenega deleža pri tej notranji kampanji, a le preveč upravičen strah je pogosto hladil njih navdušenje.

Ko je premirje stavilo vodovje in obrežje Jadrana v roke italijanske mornarice, je Italija popolnoma pozabila na Rimsko pogodbo, v kateri sta se ona in Jugoslavija dogovorili, da bosta na prijateljski način rešili vsa vprašanja, tikajoča se Jadrana, na temelju narodnosti in samodoločbe in Italija je sklenila polastiti se dedščine, pridobljene na nelegitimnem način. Francija in Anglija sta bili ovirani vsled Londonskega pakta ter tudi nervozni, da bi žalili italijanske občutljivosti. Vseled tega sta morali stati na strani ter gledati, kako se je Italija polastila celega Jadrana.

Poljske legionarke, ki bodo vkratkem poklicane pod orožje.

ANGLEŽI TREPETAJO PRED SINNFINGI

Pariski hotel, v katerem se nahajata Lloyd George in lord Curzon, je močno zastražen.

London, Anglija, 26. januarja. "Daily Chronicle" piše danes na uvodnem mestu:

Iz zanesljivega vira se je doznalo, da se najvišji zavezniški svet posvetuje, če bi bilo priporočljivo poveriti irsko vprašanje Ligi narodov.

Pariz, Francija, 25. januarja. Ker se je razširilo poročilo, da so sklicali irski revolucionarji pčembno sejo v Parizu, je dala francoska vlada hotel Crillon, kjer stanujejo angleški zastopniki najvišjega sveta, močno zastražiti. Vse uslužbenec so nadomestili agenti tajne službe. Natkarji, ki servirajo Lloyd Georgu in lordu Curzonu, so pod najstrožjo kontrolo.

Nadalje so strogo zastraženi vsi lokali, kjer se zbirajo tujezemski diplomati.

Pred par dnevi se je razširila po mestu govorica, da je dospel v Pariz predsednik irske republike, Eamon de Valera. To vest pa odločno dementirajo irski in francoski vladni krogi.

Jako značilno pa je, da je do spord večerj v Pariz irski podkralj lord French. Dospel je čisto nepričakovano.

ALI JE IZGUBIL KAJZER SPOMIN?

Pariz, Francija, 25. januarja. Tukajšnji listi dementirajo poročilo, da je izgubil bivši nemški kaiser spomin. To vest je raztrosil po svetu neki švicarski list.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjem, po ozemlju, ki je zasedeno po italijanski armadi. Včeraj smo računali za pošiljate italijanskih lir po sledečih cenah:

50 lir		\$ 2.40
100 lir		\$ 4.80
200 lir		\$ 12.00
500 lir		\$ 30.00
1000 lir		\$ 60.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dospe v roke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Postal Money Order, ali pa New York Bank Draft.

Tvrdita Frank Sakser, 62 Cortlandt St., New York, N. Y.

NA DUNAJU VLADAJO GROZNE RAZMERE

Ameriški trgovec izjavlja, da ni nikjer drugod na svetu videl take bede kot vlada na Dunaju.

Dunaj, Avstrija, 25. januarja. Neki ameriški trgovec, ki je ravno zopet obiskal to mesto, je bil tako presenečen vsprico izpremembe, ki so se završile v tem nekoč veselem avstrijskem glavnem mestu, da je izjavil, da je bila "panorama bede", katero je videl, največje presenečenje njegovega življenja.

Henry Barna iz St. Paul, Minn., je obiskal Dunaj pred desetimi leti, ko je bilo mesto še veselo in zadovoljno. Sedaj pa se je mudil tukaj štirinajst dni, torej dosti dolgo, da ve, kaj govori.

Nikdar se ni meni niti sanjalo, — je rekel Barna proti nekmu tukajšnjemu zastopniku Ameriškega Rdečega Križa, — da bi kazal Dunaj take tragične učinke vojne. Bil sem v skoro vsakem glavnem evropskem mestu izza premirja, a nikjer nisem videl take bede na debelo.

Vse je iz tira. Vsaka stvar je negotova. Živil primanjkuje in še težje je dobiti kurivo. Mislim, da ga ni človeka, ki bi mogel biti srečen v tem pravečem morju bede.

V tej množici ni opaziti nobenega smehljaja, še manj pa smeha — je rekel ter imel pri tem v mislih ljudi ki so šli mimo njega pred hotelom na Ringstrasse.

Videti so vsi žalostni in mrki, ti Dunajčani, ki so bili tako židane volje, ko sem prišel prvič semkaj.

Vsakdo nosi nekaj s seboj. Oni majhni svečnji so jedila, katera so dobili ljudje pri kakem bolj srečnem sosedu ali na kaki pomožni postaji.

Barna je nato pripovedoval o obisku v Wienertwald, velikem gozdu izven Dunaja, kjer se mu je nudil prizor, sličen mučnim sanjam.

Ljudje, ki so dobili dovoljenje, da smejo tja po les, so prihajali iz gozda, obloženi z velikimi butarami lesa.

Videl sem na stotine možkih, žensk in otrok, — je rekel, — s premočenimi oblekami in ti ljudje so predstavljali skoro nepretrgano črto na cesti, vsi na poti proti Dunaju, hropeči pod težo šestdesetih funtov mokrega lesa.

Šestdeset funtov je bilo dovoljenih, a čul sem, da so prišli marsikateri skozi vrste inšpektorjev z večjo težo.

NEMČIJA ZAHTEVA LAŽJE POGOJE

Nemški minister dr. Simons, se je izrazil glede zavlačevanja določitve odškodnine.

Berlin, Nemčija, 25. januarja. Nemčija je pripravljena opustiti klavzulo versajlske mirovne pogodbe, soglasno s katero mora biti višina nemške odškodnine določena do dne 1. maja tekočega leta, o pa bo Nemčija storila pod pogojem, da bodo zavezniki olajšali bremena naložena Nemcem, — soglasno z izjavo, katero je podal nemški minister za zunanje zadeve, dr. Simons.

Ljajva ministra je prišla kot odgovor na predlog zaveznikov, da se hoče taenkrat le ugotoviti svoto katero naj bi Nemčija plačevala vsako leto skozi naslednjih pet let, nakar bi bila skupna svota določena po preteku tega časa.

Pariz, Francija, 25. januarja. Vrhovni svet zaveznikov, ki zbore tukaj, se je pečal večerj z razmerami v Avstriji, katere se označuje kot skrajno resne. Že več tednov je tega, ko so se morali zavezniški kabineti sprijazniti z možnostjo, da se avstrijska vlada popolnoma sesede in da se s tem tudi pojavi nevarnost anarhije in boljševizma. Razume se potrebo, da se nudi Avstriji možnost postaviti se zopet ra noge in to naziranje je obveljalo tudi na večerjšnji seji visokega sveta.

COLBY DOSPEL V NORFOLK.

Norfolk, Va., 25. januarja. Sprotovanja po južni Ameriki se je vrnil danes v tukajšnje pristanišče na bojni ladji "Florida" ameriški državni tajnik Colby. Zvečer bo odpotoval v Washington.

jo sivo zimsko suknjo ter čepico. — Nato so prišli otroci zelo ubogih, katerim so gledali prsti skozi raztrgane čevlje. Bilo je moko po tleh in pri vsakem koraku je človek lahko čul, kako je pri lajala voda skozi odprtine.

SLOVENSKEKO — AMERIKANKE KOLEDAR za leto 1921.

Največji slovenski koledar v Ameriki in edini za

40 CENTOV (s poštnino vred)

Pošljite ga sorodnikom in prijateljem v Jugoslavijo.

Cena za Jugoslavijo ista.

Vsebuje povesti, članke razprave, potopise, šalo itd. — Krasne slike. V zalogi ga ima le še par sto istisov.

Slovenic Publishing Co., 62 Cortlandt St., New York City.

SLABA POROČILA IZ DELAVSKEGA SVETA

PET MILIJONOV LJUDI BREZ DELA. — DELAVCI SE TRGAJO ZA SLUŽBE Z MAJHNIH ZASLUŽKOM. — NEŠTETO LJUDI SE TRGAJO ZA SLUŽBO, KI NESE 30 CENTOV NA URO.

Washington, D. C., 25. januarja. — Soglasno s statistiko Franka Morrisona, tajnika Ameriške delavske federacije, je v sedanjem času pet milijonov delavcev v Združenih državah brez dela. Morrison pravi nadalje, da se bo število nezaposlenih še pomnožilo, če ne bo kmalu opaziti izpremembe na boljše. Poročila na federaciji praviyo, da je v 333 mestih skoro 2,335,000 ljudi brez dela. Povpraševanja se vrše v 917 krajih. Na temelju poročil, ki so dospela že sedaj, je sestavil Morrison svojo statistiko. Nezaposlenost pa medtem hitro narašča. V številnih krajih so krušne vrste na dnevnem redu. Nič manj kot 2000 mož se je večerj potezalo za 100 mest, katera je imel na razpolago mestni urad, da nekoliko odpomore nezaposlenosti, čeprav znaša plača le po 30 centov na uro.

Že dolgo pred pričetkom uradnih ur je bilo poslopje, v katerem se nahaaj urad, oblegano od nezaposlenih ljudi. Polovica ljudi, ki so iskali dela, je obstajala iz črncev. Spustili so noter vedno po pet belih in pet črncev. Policija je morala gledati na to, da se je vse vršilo v redu. (Med tem, ko se delavci trgajo za delo, ki prinese le po 30 centov na uro, pa se šetajo ameriški milijonarji po Miami v Floridi ter uživajo vse krasote narave. Res, krasen je svet, v katerem živimo.)

UPOR MED SOVJETSKIMI ČETAMI? MENIHI NAŠLI TRI UMORJENE.

London, Anglija, 25. januarja. Ruske sovjetske čete v Opečki, v bližini letske meje, so se soglasno z nekim sporočilom iz Rige uprle ter umorile več komisarjev. Kot se nadalje poroča je bil upor s silo zatrt, a o sličnih dogodkih se sporoča tudi iz drugih okrajev.

Te upore je baje pripisovati dejstvu, da so vojaki lačni ter slabo obdelani. Nasilne rekvizicije v vaseh imenovanega okraja so baje dovedle do nemirov med civilnim prebivalstvom.

LETALCI PORAZILI "BLAZNEGA MULAHA".

Washington, D. C., 25. jan. — Sporočila iz Londona javljajo, da je bil takozvani "Mad Mullah", ki je delal Angležem skozi 25 let velike preglednice v Somali deželi v Afriki konečno napravljen neškodljivim.

Angleži so namreč vprizorili proti njemu veliko zračno ekspedicijo, katere se je vdeležilo 200 letalcev in enajst letal za metanje bomb. Utrdbe Mulaha so bile iz zraka bombardirane in uničene in njegovi pristaši, ki niso padli Angležem v roke, so se razkropili na vse strani.

Parnik

President Wilson

ki bi imel odpltni 9. februarja, odpelje 8. februarja.

Potniki, ki so namenjeni potovati s tem parnikom, naj uredijo svoj odhod tako, da so v našem uradu v petek 4. febr. zjutraj. / Za vsa pojasnila se je obrniti na znano zanesljivo tvrdko Frank Sakser.

Ženeva, Švica, 24. januarja. — Krvavo dejanje, ki je naravnost nezasišano za planinske kraje, je bilo izvršeno na sv. Gotthardu v Švici. Menihi hospica, ki leži 8110 čevljev nad morjem, so slišali v petek zjutraj strele z revolverji ter odšli s svojimi psi na lice mesta, da raziščejo stvar. Našli so v globokem snegu trupla treh znanih italijanskih planincev — Leten, Anseloin in Brignon. Dva sta bila naravnost preluknjana s strelji in popolnoma oropana. Po dolgem iskanju, pri katerem so pomagale tudi švicarske mejne straže, so našli tudi tretje truplo. Vse tri so videli ljudje zadnjikrat živ v vasi Gignod, odkoder so se napotili proti hospicu. Kot so kazale sledi, so bili morilci na skijih. Prelazi tako na švicarski kot na italijanski strani so sedaj zastraženi.

AMERIŠKI ADMIRAL DOSPEL V VLADIVOSTOK.

Washington, D. C., 24. jan. — Mornariški departmet je dobil poročilo, da je dospel v Vladivostok ameriški admiral Gleaves. Uvedel bo natančno preiskavo glede umora ameriškega mornariškega poročnika W. H. Langdona. Poročnika je ustrelil neki japonski mornar.

PREDNO SE ODLOČITE

za svojo družino sorodnika ali prijatelja naročiti vozni listek, ali poslati denar v domovino, da si ga potnik sam kupi, pišite najprvo za tozadevna pojasnila na znano in zanesljivo tvrdko FRANK SAKSER, 62 Cortlandt St., New York, N. Y.

Premislite dobro, komu bo ste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gove po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane za preke starim izkušnim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljate se zadnji čas po novi zvezi in na novi način primerno sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

Včeraj smo računali za pošiljate jugoslovanskih kron po sledečih cenah:

300 kron		\$ 2.40	1,000 kron		\$ 7.75
400 kron		\$ 3.20	5,000 kron		\$ 38.50
500 kron		\$ 4.00	10,000 kron		\$ 76.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dospe v roke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Tvrdita Frank Sakser, 62 Cortlandt St., New York, N. Y.

Vatikanska politika in naš narod.

Ljubljanski "Slovenski Narod" priobčuje pod gornjim naslovom sledeči članek:

Dubrovniški "Narod" priobčuje z ozirom na bodoči konzistorij objektivno pisane članek v zvezi s tradicionalno protislovensko politiko Vatikana, ki je kljub svoji katoliški internacionali orien- tiran popolnoma v italijanskem duhu.

"Narod" piše:

Iz Rima prihajajo vesti, da se je papež Benedikt XV., odločil sklicati na spomlad konzistorij, v katerem bodo izbrani novi kardin- ali, da izpolnijo prazna mesta svojih umrlih tovarišev. Do vojne smo pazljivo zasledovali razmere in odnose v Vatikanu ter smo ve- deli, kako stroje vladajo v njem in mnogo drugih stvari — toda ev- ropška vojna je prekinila našo pozornost. Od takrat smo dnuševno odsepijeni od tamkajšnjih dogodkov. Kljub vsemu temu pa je ja- sno, da je papež Benedikt v zadnjem času nepravilno postopal na- jem našemu narodu. Na vsak način išče Vatikan nova pota svoji politiki. Avstrije ni več! Diplomatični odnosi v Franciji še niso vzpostavljeni. Španska je na kraju evropske celine. Vatikan se pri- bližuje Italiji. Poleg tega je papež in večina kardinalov ter velik del rimskih cerkvenih dostojanstvenikov italijanske narodnosti. — Tako bi se mogli razlagati gotovi pojavi, o katerih bi bilo bolje, da se v splošnem interesu niso zgodili. Sicer pa je vodil Vatikan od ve- kov vso politiko proti slovanstvu, ker je razdeljal vzhodne Slované od zapadnih ter na ta način negoval sovraštvo med Slovani ene in druge vere. Evropska vojna je jasno dokazala, kakšno sovraštvo je vladalo med večino katoliških Slovanov proti svojim bratom pravo- slavne vere. Med tem, ko so se Slovani pravoslavne veroizpovedo- vanja borili v prvi vrsti za svoj narod in potem za svoje vero, so se Slovani katoliške vere, avstrijski podaniki, pogosto bili v prvi vrsti za vero, o kateri so jim nenarodni sveceniki raz priužne pripovedo- vali, da je v nevarnosti s strani Rusije in Srbije. Torej se je velik del katoliških Slovanov, zapeljan po napačnem razumevanju katoli- škega nauka, boril za vero, na kateri ni juristi ne srbski nacionali- zmi in ne ruski panslavizem, ter je pozabil, da mu je bližji Srb in Rus, nego Nemec in Madžar! Tako je vsaj bilo do ruske revolucije, ki je omajala vsako avtoriteto, torej tudi versko. Napačno razume- vanje načela katoliške vere z ozirom na pravoslavne, so mogla obstaja- ti dokler je bila Avstro-Ogrska, ki je tvorila most katoliške propa- gande proti vzhodu. Poljski vojaki iz Galicije so bili v boju proti Rusiji dobri Avstrijci, toda unijski pokret med galiskimi Rusi je dovedel do tega, da so ti Malorusi postali ogorčeni sovražniki Rusije za to, ker je caristična Rusija izpovedala pravoslavlje. Naravno, da so bile izjeme tako med Polaki kakor Malorusi, toda — kakor smo poudarili — jako malo. V tem oziru je napravil med galiskimi Malo- rusi mnogo škode Ivojski unijski metropolit grof Sceptickij.

Naj bo kakor hoče, stare Avstrije ni več. Vatikan mora uvideti in priznati, da nam je kot Slovanom in posebno Jugoslovanom več- krat storil krivico. Kardinal državni tajnik naj ve, da mu ne bomo pustili razbijati naših narodnih vrst v nobenem imenu in tudi ne v imenu vere. Rim ne sme delovati na to, da ne bodo naši sveceniki pa- trioti in iskreni sinovi svojega naroda. Srbi, Hrvati in Slovenci tvo- rimo sedaj, čeprav razdeljeni v tri vere, nacionalno celoto in hočemo skupno živeti v državi, v kateri mora biti z državnimi zakoni zajam- čen obstanek vseh treh ver, ki jih izpoveda ogromna večina Jugo- slovanov. Država je nadvse.

Razumemo, da se v svetu dostikrat ne razume ali pa noče razu- meti težak položaj Vatikana, ki mora pogosto lavirati med raznimi nasprotnimi strujami. Posebno v naši burni dobi, ki noče poznati no- bene avtoritete. Toda to ne pomeni, da ni mogel ali moral Vatikan skozi stoletja voditi drugačne politike napram Slovanom!

Tudi pri nas če, kakr drugod in morda še bolj kakor drugod, po- javljajo gotovi verski pokreti, ki bi najbrž izstali, da je Vatikan drugače postopal napram nam. Pokret za narodno cerkev, ki so ga po prevaru začeli katoliški redovniki, deluje za prekinjenje z Vatikanom. Sledili smo temu pokretu in smo videli, da je njegov glavni vzrok nenarodno prepričanje enega dela samostanskih svecen-ikov v Dalmaciji za časa vojne. Pokret se je pričel v srednji Dalm-aciji. Pozneje so začeli njegovi povzročitelji navajati tudi vzroke. V dobi vseh vrtoglavih, na katerih je bogata naša doba, bi bil moral vendar ta pokret izostati.

Reformistični pokret enega dela katoliškega sveceništva nima izrecno nacionalnega značaja, kakršen je preje omenjen, zato se z njim ne bomo bavili. Na vsak način pa je pokret za narodno cerkev posledica protislovenske politike Vatikana. Zato so naši škofje kot sinovi svojega naroda dolžni, da opišejo v Rimu resnični položaj in da nastopijo istočasno kot patrioti in zagovorniki nedeljive domo- vine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dolžni so, povedati papežu, da smo, čeprav katoliki in pravoslavni, en sam edinstven državni nar-od, ki čuti edinstvo med seboj in napram ostalim Slovanom, pa naj bodo ti katoliki ali pravoslavne vere.

Casopisne vesti so nam javile, da bo papež prihodnje spomlad podelil tudi enemu našemu cerkvenemu starejši kardinalsko čast. To je zelo dobro, ker kakor vsi narodi želijo, da imajo svojega di- rektnega zagovornika pri papežu, tako bi bilo — upamo — tudi za nas koristno, da imamo enega ali več kardinalov. Spominjamo se francoskega časopisja, ki je izrazilo zadovoljstvo, ker je papež Pij X., v konzistoriju pred vojno izbral med francoskimi cerkvenimi po- gvarji šest kardinalov, dočim jih je imela Francija preje nekaj manj. Zaman je govoriti, ker uživa Vatikan tako danes kakor preje velik ugled med civiliziranimi državami tako, da je celo protestan- ska Anglija, kjer je samo šest milijonov katolikov, stopila v začet-ku vojne v diplomatske odnose z Vatikanom.

Kardinali volijo papežar in vsak njihov glas je veliko vreden. Kardinalov mora biti 70, toda skoro nikdar jih ni toliko pri volitvi. Ogromna večina kardinalov je italijanske narodnosti. Ta navada je za to, da je papež Italijan, ker je naravno, da bodo Italijani izvolili le italijanskega papeža. Ne vemo, kateri motivi v Vatikanu odloču-jejo v ti smeri, samo vemo, da je to krivica, ki bi morala prenehati. Zakaj ne bi dali tudi drugi narodi papeža? Papež kot Italijan ljubi najbolj Italijo. To je naravno. Decet Benedikt XV., v razmerju z našo državo! Toda drugi narodi, ki so ravno tako katoliški kakor Ita-lijani, tega ne morejo prenašati, ker vsak želi, da bi bil papež po možnosti iz njegove sredine. Val nacionalizma se ne bo ustavil pred zidovi Vatikana. Na vsak način bi ne smeli imeti Italijani več kar- dinalov nego drugi.

Na koncu pravi list, da bi bil kardinalske časti najbolj vreden kotorski škof Ucelini, ki je znan kot velik borilec za pravice svojega naroda, uzoren duhovnik in inteligenten književnik, ki je bil za ča- sa vojne preganjan, a je kljub temu držal visok narodno zastavo.

Ukrajinski tiskovni urad poroča, da boljševiki zbirajo armado proti Rumuniji. Komendant je general Kamenev. Ker so Ukrajinci večinoma pristopili k ustaškim četam, sestojta ta armada iz Rusov in Tatarov.

V Donskem basenu stavka okoli 40 odstotkov delavstva. Vlada je odposlala tjakaj kitajske oddelke, da gibanje zatro. Delavci niso zadovoljni s tem, da se je odpravila plača v denarju in zahtevajo plačo v denarju, ker živijo, ki se jim nakazujejo, v resnici nedostaja. Vlada pa dolži delavce kontrarevolucionarnih teženj.

Politično osumljenih oseb se nahaja glasom "Krasne Gazete" v moskovskih zaporih okoli 14.000.

Sladkorna produkcija v Ukrajini je popolnoma upadla. Slad- korne plantacije so uničene, inventar propan, pridelalo se je letos za 50 odstotkov manj.

Dobrotnik.

Zgodba. — Stepan Grossman.

Na Novega leta dan 1918. je koli sveta pričakoval poslanec g. Charlesa M. E. Chuggea in mu je izročil čekovno knjižico, ki naj jo — razen stipendije — porabi v velikih svetovnih mestih od Toki- ja do Stockholma. Za vsako me- sto mu je bilo dovoljeno 1000 fun- tov, toda le pod pogojem, da jih porabi, to je, v vsakem mestu go- tovo izda.

Nemogoče je popisati, kako je Francis Rooth ta tri leta užival. Čudoviti svet Japonske, praveča krasota indijskih gozdov, elegan- ca Riviere, solnčni in zvezdnati soj morskih voženj, prijateljstvo s slikarjem, hrepenenja polno do- pisovanje z nekinjo, pariška razkošnost, lepota severnih po- krajín, noč v puščavi, noč pod žoltim nebom, dalje potovanje po transibirski železnici skozi pu- stino in puščavo, naenkrat v Moskvi, pred krasoto Kremlja, poletni mesec na beneškem ldu, v solnce ležeč skoro nag na bregu poleg najlepših krasotice Evrope; v Rimu je padel pred Michelan- gelom na kolena, v Nizzi je doži- vel najneumnejši pust sveta, nato je bil naenkrat v Mali Aziji, na opuščeni in zamrlih mestih, ki so toliko in sveta. Od dne d odne je bil mlajši. Njegov prijatelj sli- kar je imel polno pisem na naj- prijaznejše ljudi sveta. Francis je spoznaval najboljšie pisatelje sveta; da, še več, mirne velikan- vse dežela, ki stoje višje kot sla- va; najvišjeje značaje, naj- bolj zapeljive žene, vendar ostal je miren; videl je pa tudi prebi- vališča revščine, teme, praznote, umazanost. Ali vsemu je jadrno uhajal, svoj najsmrenejši dan je doživel na Javi. Pa o tem že še enkrat drugič.

Ko se je dne 14. oktobra zopet izkrcal v New Yorku, je menil, da sanja eno noč. Hotel se je Mr. Charlesu M. E. Chuggeju zahvaliti, toda prijatelj slikar mu je rekel: — Počakaj, on sam ti pošlje povabilo.

Dne 18. oktobra je bil zopet v New Orleansu. Ko je vstopil v svoje staro bivališče, se je prestra- šil ozkosti, teme in tesnobe. Ven- dar je brez besedi izpraznil svoje kovečke in je opravil svoje sta- novanje z vsemi stvarmi, ki jih je pridobil na potovanju: s per- zijskimi preprogami, z ogrskimi čipkami, japonskimi lesorezi, s ki- tajskimi porcelanom, s francosko sviljo, z angleškimi samovarji za čaj, s turškimi pripravami za ka- lenje, z brazilskimi zbirkami me- teljev, z nagačenimi pticami-pev- kami iz Indije in z drugimi svet- lečimi se zakladi.

20. oktobra je dobil povelje, da naj 22. zopet nastopi v rudni- kn, VII. rov, tretja etaža, svojo službo. Naglo se je spomnil po- godbe, mislil je na pinkertone, ki bi ga sicer odvedli, in šel je. Dne 22. oktobra je sedel zopet globoko doli v rovu, skoro napol- nag, ves poten, popolnoma sam, le svetilko je imel poleg sebe in enajst ur je moral tu ostati. Slišal je padanje kapljic v mok- rem, črnem kamenju; poslušal je trkanje tovarišev iz daljave, s čr- no pestjo je jedel svoj kruh. Sredi temne samote rova je za- gledal naenkrat ocean v jutranji zori, videl je neskončno, modri- kasto se svetlikajoče obzorje. Vi- del snega polne pokrajine Norve- ške, pust v Nizzi in slišal je gla- slove pariškega orkestra.

Kopal je in kopal. In enajst ur je prešlo. Tudi po delu je ostal Francis popolnoma sam. Ni imel veselja do govorjenja, in smatrali so to za nesvarno preveznost. Govoril ni z nikomur. Tretjega dne so ga pa naenkrat poklicali iz rova. Mister Charles M. E. Chugge ga je pričakoval v sprejemni sobi ravnateljstva. — Ali naj se preobleče? — Ne. Tem bolje! Mr. Chugge ga hoče teko in tako sprejeti v obleki ru- darja. Le mal spomin na svojega dobrotnika je hotel Francis pri- nesti iz stanovanja. Zgodilo se je to v minuti.

Francis Rooth je videl v spre- jemnici rudniškega ravnatelja svojega dobrotnika prvič. Bij je to oči in bleščal v okrogel mež, in je bil nato sprejet in seja zaklju- čena ob 2. ponoči. Obstrukcionisti so bili izločeni iz seje in vrhu te- ga je predsednik naznanil, da jih izroči državnemu zastopstvu, ker je njihovo početje preokrajalo me- je planske imunitete. Poslanska zbornica je na to delovala toliko hitreje, da reči še celo vrsto nu- si morda natančnejšega opisa ali ni v velikih potezih? Ali naj pri- čnem z vkrcanjem?

Gobasto obličje se je ošabno smehljalo. — Ne tako, ne ne! — Pripovedujte nam, kako se poču- tite sedaj. Francis se je že na potu do- nov zdelo, da milijard o doživ- ljah ne bo izpraševal. In zato si je spravil mal spominček v žep. Vendar radi opreznosti je vpra- šal še enkrat. — Ali naj pripovedujem o In- diji. . . o nočeh, prebitih na Nor- veškem. . . o naših lovih na tigre po Bengalijsi? Bledo, debelo obličje se je sme- ljalo še bolj leno in mesnata ro- ka je pokazala s kazalec proti zemlji: — Tega ne, najspoštova- nejši, ne tega. . . Kako se sedaj — po potovanju — počutite — tu spodaj, v rovu, kjer boste živi- li prihodnjih deset let?

Nastala je tišina v sprejemnici. Francis Rooth pa je segel v žep, kjer je imel spomin, blisko- vito je potegnil iz žepa revolver in s tremi krasnimi streli je ustrelil svojega dobrotnika Mr. C. M. E. Chuggeja. Z enim ga je zadel v senec, z dvema s trebuh. . . In ko je pripovedoval potorni- kom v New Orleansu o potova- nju in o svojem pogovoru z do- brotnikom, so ga ti soglasno o- prostili. —

Pismo iz Prage.

O božicu.

Zasedanje poslanske zbornice je poteklo do petka 17. pr. m. pov- sem mirno. V petek pa so pred o- tvoritvijo seje Nemci zagrozili z obstrukcije, ker se je nahajala na dnevnem redu zakon za prevzet- je lokalnih železnic v državno up-ravo, obsegajoč § 4. premešča- nje uradnikov. V teh lokalnih že- lezniceh so obsežne tudi privat- ne pruge Kosiška - Bohumínska, Ruzbarska in Ustoko - Tepli- ška. Te železnice proglasio Nem- ci za svojo last, in ednod njih od- por. Dejstvo pa je, da je tičal prav- ni vzrok za obstrukcije v tem, da bi si Nemci pred svojimi volil- ci radi napravili rencme, ker se jim ni posrečilo doseči rešitve svojih zahtev glede poslovnega reda, jezikovnega vprašanja, iz- premembe zakona o vojnih poso- ljih itd. S svojo obstrukcijo so do- segli pred volile sicer nekaj gledališkega efekta po ceni, a ker je bila obstrukcija radikalno od- pravega uspeha. Nemci so pričeli najprvo z govorniško obstrukcijo med tem pa se je vršilo pogajanje za kompromis. Toda brezuspešno, ker so se Nemci nazadnje bali naglega počestjenja uradništva na teh železnicah. Ko je predsednik Tomašek naznanil, da se prične razpravljanje o železniških predlo- gah, je zahteval Lodgman, da naj bi se predloga sploh vzela z dne- nega reda, kar je za čehoslovaška večina odklonila. In kakor na po- velje se je pričela hrupna nemška obstrukcija. Nemške mešanske stranke (ne pa socialni demokrati) so jo izvajale prav burno. — Poslanci so razbijali po pulnih in koncentrirali na pisčalke. Doga- vorjen je bil odmor, po katerem se je vršilo iznova pogajanje z Nemci, pa zopet brez uspeha. — Komaj je začel referent govoriti, so zopet začeli tako razbijati po pulnih, da so morali govorniki go- voriti stenografom na ušesa, da so jih razumeli. Nemci, videč ne- uspeh svoje obstrukcije, so se od- ločili za čin, ki je osamljen v zgo- dovinu parlamentarizma: k na- skoku na predsedniško tribuno. Tu pa so se spoprijeli z zborni- čnimi slugami in ko nato s prihi- telu parlamentarno stražo, po šte- vilu 20 mož. Nemci so bili stisnje- ni skupaj, kjer so grozili z deseti- cami s pulov v rakah. Proti njim se je postavil poslanec Stanek, po- slanec Jahanis pa je pograbil ve- lik fotelj ter začel delati barika- do proti naskoku Nemcev na go- vorniško in predsedniško tribuno. Nemci so bili potisnjeni k svojim klopi in popolnoma premagani fizično in duševno. Videlo se jim je, da se jim je pripetilo nekaj, kar jih je presenetilo. Nemški so- cialni demokrati so nato zapusti- li zbornično dvorano in za njimi tudi obstrukcionisti, pri odhodu kričoč in zmerjavšč. Čehi. Zakon je bil nato sprejet in seja zaklju- čena ob 2. ponoči. Obstrukcionisti so bili izločeni iz seje in vrhu te- ga je predsednik naznanil, da jih izroči državnemu zastopstvu, ker je njihovo početje preokrajalo me- je planske imunitete. Poslanska zbornica je na to delovala toliko hitreje, da reči še celo vrsto nu- si morda natančnejšega opisa ali ni v velikih potezih? Ali naj pri- čnem z vkrcanjem?

OGLASI NAJ SE

FRANK CEH. Pri nas ima pismo iz starega kraja. Upravišтво Glas Naroda, 82 Cortlandt St., New York, N. Y. (26-27-1)

Slovensko-Ame- rikanski Koledar za leto 1921 se dobi pri sledečih zastopnikih:

CLEVELAND, O.
Podpriznita Frank Sakser
6104 St. Clair Avenue.
Jakob Resnik, 3599 E. 81 Street.
Charles Kurlinger, 1086 Addison Rd.
LORAIN, O.
John Kurnice, 1725 E. 23 Street.
Louis Baint, Box 106, Pearl St.
BARTON, O.
Aibin Poljanec, 188 Melvin Street.
Frank Poje, 807 W. Tuscarawas Ave.
WEST NEWTON, PA.
Jos. Jovan, R. F. D. 2, Box 101.
GREENSBURG, PA.
Frank Novak, R. R. 7.
FOREST CITY, PA.
Matila Krmelj.
WILLOCK, PA.
Jos. Petercel.
SMITHVIEW, PA.
Frank Stalmer.
AMBRIDGE, PA.
Frank Jakše, 112 Washington St.
BROUGHTON, PA.
Anton Ipavec.
SESSEMER, PA.
Louis Hribil.
DUNLO, PA.
A. Oshaben.
JOHNSTOWN, PA.
John Polanc, 546 Woodland Ave.
PITTSBURGH, PA.
Zvonko Jakše.
Ignac Magister.
Jos. Pogacnik, 5307 Berlin Alley.
EXPORT, PA.
Jurij Previd.
Louis Supancic.
FARRELL, PA.
J. Okoren, 1108 Beech Street.
CONEMAUGH, PA.
V. Rovanskij, 347 Greeve Street.
CLARIDGE, PA.
ANTON, PA.
STEELETON, PA.
Anton Hren, 252 Main Street.
IMPERIAL, PA.
Val. Petercel.
UNITY STA., PA.
Frank Schiffr.
AURORA, ILL.
Jernej Verbič, 635 Aurora Ave.
NORTH CHICAGO, ILL.
Math. Ogrin, 10 — 10 Street.
JOULET, ILL.
Frank Laurich, 624 Summit St.
Frank Bambich, 745 Summit St.
CHICAGO, ILL.
Joseph Blish, 1944 W. 22 Place.
SPRINGFIELD, ILL.
Mat. Barborich, 1504 S. 15 Street.
SHEBOYGAN, WIS.
H. Svetlin, 1016 St. Clair Avenue.
WEST ALLIS, WIS.
Frank Czek, 465 — 52 Avenue.
INDIANAPOLIS, IND.
Louis Rudman, 737 N. Holmes Ave.
CLINTON, IND.
L. Bolkar, 318 N. 9 Street.
PUEBLO, COLO.
Peter Cullig, 1245 So. S. Fee Ave.
Frank Janesch, 1212 pomhnen Ave.
John Germ, 734 Moffat Avenue.
ROCK SPRINGS WYO.
Anton Jovan.
GOWANDA, N. Y.
Karl Strnisha, 114 Miller Street.
LITTLE FALLS, N. Y.
Frank Masie, 39 Danube Street.
ST. LOUIS, MO.
M. Gabrijan, 2834 Lyon Street.
GILBERT, MINN.
Louis Vessel.
ELY, MINN.
Jos. Peshel.
VIRGINIA, MINN.
Frank Hrovatic.
EAST HELENA, MONT.
Frank Hrelia.
KLEIN, MONT.
Geo. Zobec.
FRANKLIN, KANS.
Frank Leskovec.
SAN FRANCISCO CAL.
J. Lausin, 558 San Bruno Ave.
Cena 40 centov.

Načrt najdaljš. pomola na svetu.

Največji pomol na svetu bo kmalu zgrajen na reki Hudson ob Canal St., je naznanil pristaniški komisar Hulburt. Konstrukcija pomola je le del načrta za izbolj- šanje mesta, katerega sedaj izvr- šujejo.

Militarizem na Angleškem.

Spodnja zbornica je sprejela naknadne kredite za armado. As- quithov predlog, ki je vseboval nezaupnici vladi in zahteval zmanj- šanje naknadnih kreditov, je bil odklonjen s 186 proti 82 glasovom.

KDO SE POSLUŽUJE PAIN-EXPELLERJA?

Delavce se za poslužuje, da odpomore svojim bolečim mislim, ki so se mu pre- tegnele pri težkem dnevnem delu.

Farmer ga uporablja in noče biti brez njega. Pain-Expeller zavzema častno mesto v vsaki farmarski hiši, kjer se pojavljajo hitri napadi, nesrečni dogodki in druge stvari.

Tovarnarski delavci uporabljajo Pain-Expeller, če napadejo njegovo moč in en energijo revmatične bolezni, lumbago, nevralgijo in druge neprimilke v njegovem težavnem poklicu.

Majnar potrebuje Pain-Expeller pri revmatičnih boleznih, bolečinah v križu, nevralgiji ali vseh boleznih, katere osla- bijo telo in odvzamejo vso energijo.

Gospodinja uporablja Pain-Expeller, če otroci padejo ter se ranijo, zoper pike muh in vbojilce drugih žuželk in kjer- koli je potreba dobrega linimenta.

Vsakdo uporablja PAIN-EXPELLER.

ZASTAVE
Regalije in vse družtve- ne potrebščina. Garantirano delo in bla- go. Izdeluje po zmernih cenah vaš rojak
VICTOR NAVINSEK, 331 Greeve St., CONEMAUGH, PA.

Kaj jaz zdravlím uspešno v kratkem času.

Stirideset let sem preživel v zdravljenu tisočih in tisočih oseb od naslednjih bolezni, in če imate kako- teh bolezni, pridite k meni, da vam vrnem zdravje. Jaz imam največ izkušenj pri zdravljenu bolezni žlezoč- brevesa in jeter; bolezni ledic in mehurja; revmatizma; astme; lute, astme, artritisa, nečisto in zastalo kri, izsohke, prišede, katar trakuji, glavobol, bolečine v križu, vse kožne in žilne bolezni, slabu pljuča, splošno oslabelost, žen- ska bolezen itd. Jaz sem za najboljši zdraviljenje. Moje cene so najbolj zmorne in zdraviljenje najboljšie. Pridite in se sami pripravite. Govoril se vaš jezik. Urne ure: ob delavnikih od 9. do 6. Ob nedeljah od 10. do 1. Dr. MULLIN, SPECIJALIST S 40 L. PRAKSO. 411 Fourth Ave. (nasproti pošte) Pittsburgh, Pa.

